

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РОЗПОРЯДЖЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

08.01.2026р.

Одеса

№ 65/3-рп/к

Справа № 65/03-03/2026

Про початок розгляду справи про порушення
законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання третього відділу досліджень і розслідувань від 07.01.2026 № 65-03/7-П та відповідні матеріали,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

- (1) Дії комунального підприємства «Чорноморськводоканал» Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області (далі – КП «Чорноморськводоканал») містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (2) Дії КП «Чорноморськводоканал», які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, полягають у нарахуванні та стягненні зі споживачів плати за послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за завищеними тарифами, встановленими рішенням виконавчого комітету Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області від 30.05.2024 № 189 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення комунальному підприємству «Чорноморськводоканал» Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області», які розраховані з порушенням вимог чинного законодавства.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (3) Відповідно до відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, КП «Чорноморськводоканал» зареєстроване «Інформація, доступ до якої обмежено», дата запису – «Інформація, доступ до якої обмежено», номер запису – «Інформація, доступ до якої обмежено». Ідентифікаційний код юридичної особи - «Інформація, доступ до якої обмежено». Місцезнаходження: «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (4) КП «Чорноморськводоканал» здійснює діяльність за кодами КВЕД:
«Інформація, доступ до якої обмежено».

- (5) Отже, у розумінні абзацу шістнадцятого частини першої статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Чорноморськводоканал» є суб'єктом господарювання.

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (6) Південним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення) на підставі статей 3, 7, 17, 22, 22¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктів 3 та 8 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, здійснюються заходи державного контролю щодо дотримання суб'єктами господарювання та органами місцевого самоврядування законодавства про захист економічної конкуренції на регіональному ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах Одеської області.
- (7) Відділенням на адресу КП «Чорноморськводоканал» надіслано вимоги про надання інформації від 17.01.2025 № 65-02/177є та від 03.10.2025 № 65-02/4905є. Листами КП «Чорноморськводоканал» від 11.02.2025 № 436/10 (вх № 65-01/408 від 13.02.2025) та від 14.10.2025 № 3217/10 (вх № 65-01/2866 від 16.10.2025) отримано запитувану інформацію з копіями підтверджувальних документів.

4. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (8) Аналіз та дослідження становища КП «Чорноморськводоканал» на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення здійснювалось відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика).

4.1. Визначення об'єкта аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (9) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (10) Згідно з пунктом 3.4 Методики, визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установлення переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (11) Об'єктом аналізу є КП «Чорноморськводоканал» – суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

4.1.1. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (12) Об'єктом аналізу є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

4.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

4.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (13) Відповідно до пункту 4.1 Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (14) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

4.2.2. Споживчі характеристики

- (15) Відповідно до Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (16) Згідно з пунктом 5 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово - комунальні послуги – це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (17) Законом України «Про житлово-комунальні послуги» послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення віднесено до комунальних послуг.
- (18) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання»:
 - *централізоване питне водопостачання* - господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.
- (19) У відповідності до пункту 29 частини першої статті 1 Закону України «Про водовідведення та очищення стічних вод» *централізоване водовідведення* - господарська діяльність у сфері збирання, транспортування, очищення та скидання стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.
- (20) Основною споживчою властивістю послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є їх надання суб'єктами господарювання, які мають діючі водопровідно-каналізаційні мережі, що їм належать або ними використовуються (експлуатуються).

4.2.3. Умови споживання

- (21) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у відповідності до положень діючого законодавства України надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуг згідно зі статтею 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (22) Таким чином, головною умовою споживання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є укладання договорів між виконавцем та споживачем послуг.

4.2.4. Умови реалізації

- (23) Згідно з пунктом 28 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» господарська діяльність з надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення підлягає ліцензуванню.

- (24) КП «Чорноморськводоканал» діє на підставі ліцензії, виданої Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг у відповідності до прийняття рішення від 18.12.2014 № 808 (переоформленої рішенням від 06.07.2016 № 1220), відповідно є виконавцем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, забезпечує їх розповсюдження в межах водопровідно-каналізаційних мереж, що знаходяться на балансі КП «Чорноморськводоканал».
- (25) Послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надаються із застосуванням певних інженерних мереж та згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» віднесені до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.
- (26) Отже, КП «Чорноморськводоканал», здійснюючи діяльність з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, є суб'єктом природної монополії та відповідно віднесене до Зведеного переліку природних монополій, розміщеного на офіційному сайті Антимонопольного комітету України <https://amcu.gov.ua/>.
- (27) Відповідно до частини другої статті 12 Закону України «Про житлово – комунальні послуги» договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).

4.2.5. Ціна

- (28) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про ціни і ціноутворення» державне регулювання цін здійснюється Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади, державними колегіальними органами та органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень шляхом встановлення обов'язкових для застосування суб'єктами господарювання фіксованих цін, граничних цін або граничних рівнів торговельної надбавки (націнки).
- (29) Частиною першою статті 10 Закону України «Про ціни і ціноутворення» визначено, що суб'єкти господарювання під час провадження господарської діяльності використовують вільні ціни та державні регульовані ціни.
- (30) Частиною першою статті 10 Закону України «Про житлово–комунальні послуги» передбачено, що ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.
- (31) Рішенням виконавчого комітету Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області від 27.01.2022 № 20 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення комунальному підприємству «Чорноморськводоканал» Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області» КП «Чорноморськводоканал» встановлено з 01.02.2022 тарифи у наступних розмірах:
- а) на послуги з централізованого водопостачання:*
- для споживачів, які є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення - 11,28 грн/куб.м з ПДВ;
 - для споживачів, які не є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення - 22,14 грн/ куб.м з ПДВ.
- б) на послуги з централізованого водовідведення:*
- для споживачів, які є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення - 12,51 грн/ куб.м з ПДВ;
 - для споживачів, які не є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення - 19,65 грн/ куб.м з ПДВ.

(32) Рішенням виконавчого комітету Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області від 30.05.2024 № 189 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення комунальному підприємству «Чорноморськводоканал» Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області», КП «Чорноморськводоканал» встановлено з 01.06.2024 тарифи в наступних розмірах:

а) на послуги з централізованого водопостачання:

- для споживачів, які є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення - 12,72 грн/ куб.м з ПДВ;
- для споживачів, які не є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення - 29,46 грн/ куб.м з ПДВ.

б) на послуги з централізованого водовідведення:

- для споживачів, які є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення - 20,64 грн/ куб.м з ПДВ;
- для споживачів, які не є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення - 35,52 грн/ куб.м з ПДВ.

(33) Рішенням виконавчого комітету Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області від 29.10.2025 № 404 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення комунальному підприємству «Чорноморськводоканал» Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області», КП «Чорноморськводоканал» встановлено з 01.11.2025 тарифи в наступних розмірах:

а) на послуги з централізованого водопостачання:

- для споживачів, які є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення - 21,66 грн/ куб.м з ПДВ;
- для споживачів, які не є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення – 43,92 грн/ куб.м з ПДВ.

б) на послуги з централізованого водовідведення:

- для споживачів, які є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення – 23,16 грн/ куб.м з ПДВ;
- для споживачів, які не є суб'єктами господарювання у сфері централізованого водопостачання та централізованого водовідведення – 40,92 грн/ куб.м з ПДВ.

При цьому пунктом 4 даного рішення встановлено, що протягом дії воєнного стану в Україні, КП «Чорноморськводоканал» для споживачів категорії «населення» застосовувати тарифи на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, встановлені згідно з рішенням виконавчого комітету Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області від 30.05.2024 № 189 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення комунальному підприємству «Чорноморськводоканал» Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області».

Таким чином, для споживачів (населення) продовжують діяти тарифи на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у розмірах:

- на послугу з централізованого водопостачання – 29,46 грн/ куб.м з ПДВ.
- на послугу з централізованого водовідведення – 35,52 грн/ куб.м з ПДВ.

(34) Отже, кінцеві споживачі послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення не мають можливості впливу на ціну цих послуг, у тому числі під час врегулювання договірних відносин на ці послуги, оскільки тарифи на них затверджує відповідний орган місцевого самоврядування.

- (35) Таким чином, послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення надаються КП «Чорноморськводоканал» на платній основі, а отже є **товаром**, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Чорноморськводоканал».

4.2.6. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (36) Учасниками ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є:
- надавачі (виконавці) послуг – суб'єкти господарювання, які надають послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
 - споживачі послуг - фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

4.3. Визначення товарних меж ринку

- (37) Відповідно до пункту 1.3. Методики товар – це будь – який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери).
- (38) Товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (39) Відповідно до пунктів 5.1-5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (40) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (41) При проведенні дослідження необхідно врахувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (42) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (43) Послуги з централізованого водопостачання та послуги з централізованого водовідведення є стандартизованими.
- (44) Споживач може отримати вказані послуги лише у суб'єкта господарювання, який їх надає виключно в межах балансової належності водопровідно-каналізаційних мереж.
- (45) Враховуючи споживчі, технічні, експлуатаційні властивості та характеристики, умови використання, послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та умови їх надання, вони не мають аналогів та не можуть бути замінені іншими послугами.
- (46) Отже, централізоване водопостачання та централізоване водовідведення є послугами, які не мають замінників, а відтак, у споживачів цих послуг відсутня альтернатива.

- (47) За таких обставин **товарними межами** ринку є послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринків

- (48) Відповідно до пункту 1.3. Методики, територіальні (географічні) межі ринку - територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (49) Згідно з пунктом 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (50) У відповідності до вимог Методики, при визначенні територіальних (географічних) меж ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення було враховано мінімальну територію, за межами якої отримання споживачами зазначених послуг, які надавались КП «Чорноморськводоканал», є неможливим.
- (51) Особливістю послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є їх отримання безпосередньо за місцем знаходження діючих водопровідно - каналізаційних мереж.
- (52) За інформацією, наданою Відділенню КП «Чорноморськводоканал», виключно дане підприємство надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на території міста Чорноморська Одеського району Одеської області, де розташовані діючі водопровідно-каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Чорноморськводоканал», тобто не має конкурентів.
- (53) Отже, **територіальними (географічними) межами ринку** послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є територія міста Чорноморська Одеського району Одеської області, де розташовані діючі водопровідно-каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Чорноморськводоканал».

4.5. Часові межі ринку

- (54) Відповідно до пункту 1.3. Методики, часові межі ринку - час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (55) Згідно з пунктом 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (56) КП «Чорноморськводоканал» протягом 2024-2025 років (враховуючи чинність рішення виконавчого комітету Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області від 29.10.2025 № 404 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення комунальному підприємству «Чорноморськводоканал» Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області») залишається єдиним надавачем послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у територіальних (географічних) межах міста Чорноморська Одеського району Одеської області, де розташовані діючі водопровідно-каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Чорноморськводоканал».
- (57) Визначення терміну «ринок товару (товарний ринок)», наведене у статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», вимагає щоб пропозиція та попит на відповідний товар існували протягом певного часу.

- (58) Пропозиція послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення КП «Чорноморськводоканал» та попит споживачів на вказані послуги існувала протягом 2024-2025 років.
- (59) Враховуючи, що протягом 2024-2025 років сукупність товарно — грошових відносин між КП «Чорноморськводоканал» та споживачами послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах міста Чорноморська Одеського району Одеської області, де розташовані діючі водопровідно-каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Чорноморськводоканал», не зазнала істотних змін, часовими межами даного ринку визначено період 2024-2025 років.

4.6. Визначення потенційних конкурентів

- (60) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання:
- які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості;
 - які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку;
 - нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (61) Зважаючи на специфіку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та їх технологічну особливість, надання зазначених послуг можливе лише при наявності спеціального обладнання для організації надання цих послуг, отримання дозволу на спеціальне водокористування (наявність якого є обов'язковою для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері послуг з централізованого водопостачання та/або водовідведення), та ліцензії на провадження господарської діяльності з надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (62) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія — стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (63) Відповідно до частини другої статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцями комунальних послуг, зокрема, послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є суб'єкти господарювання, які провадять господарську діяльність з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (64) Отже, внаслідок технологічних особливостей послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також враховуючи те, що ринок послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення знаходиться в стані природної монополії, конкуренція на ньому відсутня.
- (65) Ураховуючи зазначене, у КП «Чорноморськводоканал» відсутні конкуренти на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах міста Чорноморська Одеського району Одеської області, де розташовані діючі водопровідно-каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Чорноморськводоканал».

4.7. Визначення бар'єрів вступу на ринок

- (66) Згідно з пунктом 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців;

адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

- (67) Отже, бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринок послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є: економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних коштів для придбання відповідного обладнання для організації надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також наявність власних або орендованих мереж, необхідність отримання ліцензії на надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, отримання спеціального дозволу на водокористування (наявність якого є обов'язковою для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері послуг з централізованого водопостачання та/або водовідведення) тощо.

4.8. Встановлення монопольного (домінуючого) становища

- (68) Відповідно до абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.
- (69) Ураховуючи зазначене, становище КП «Чорноморськводоканал» на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах міста Чорноморська Одеського району Одеської області, де розташовані діючі водопровідно-каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Чорноморськводоканал», протягом 2024-2025 років має ознаки монопольного (домінуючого) з часткою 100%, оскільки КП «Чорноморськводоканал» не має на цьому ринку жодного конкурента.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (70) Відносини, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, регулюються Законом України «Про житлово-комунальні послуги».
- (71) Як попередньо зазначалось у розділі 3 цього Подання, у відповідності до положень статті 10 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.
- (72) Відповідно до пунктів 33-35 Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85), плата за послуги розраховується виходячи з розмірів затверджених тарифів та обсягу спожитих послуг, визначеного та розподіленого відповідно до законодавства.
- Плата виконавцю за індивідуальним договором про надання послуг з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем складається з:
- плати за послуги, визначеної відповідно до цих Правил та Методики розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг, затвердженої наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 22.11.2018 № 315, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28.12.2018 за № 1502/32954 (у редакції наказу Міністерства розвитку громад та територій України від 28.12.2021 № 358), що розраховується, виходячи з розміру затверджених уповноваженим органом тарифів та обсягу спожитих послуг або за нормами споживання, встановленими органом місцевого самоврядування, до встановлення вузла комерційного обліку;

- плати за абонентське обслуговування, визначеної виконавцем, розмір якої не може перевищувати граничного розміру, встановленого Кабінетом Міністрів України;
- плати за технічне обслуговування та поточний ремонт внутрішньобудинкових систем багатоквартирного будинку, що забезпечують надання відповідних послуг, яка визначається окремим договором між виконавцем та співвласниками багатоквартирного будинку.

Плата за послуги, абонентське обслуговування та плата за технічне обслуговування і поточний ремонт внутрішньобудинкових систем централізованого водопостачання та водовідведення багатоквартирного будинку вноситься споживачем виконавцю щомісяця однією сумою в порядку та розмірах, визначених договором.

- (73) Відповідно до пункту 1 Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на комунальні послуги» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 № 291) (далі – Порядок № 869), цей Порядок визначає механізм формування тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення для суб'єктів природних монополій, які провадять або мають намір провадити господарську діяльність з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення.
- (74) Згідно з пунктом 2 Порядку № 869 цей Порядок застосовується під час установлення органами місцевого самоврядування (далі - уповноважені органи) тарифів на централізоване водопостачання та/або централізоване водовідведення для суб'єктів природних монополій, зазначених у пункті 1 цього Порядку, та поширюється на таких суб'єктів під час розрахунку зазначених тарифів.
- (75) У відповідності до пункту 24 Порядку № 869 до тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення не включаються витрати, які включено до складу плати за абонентське обслуговування та плати за обслуговування, поточний ремонт внутрішньобудинкових систем багатоквартирного будинку згідно із Законом України «Про житлово-комунальні послуги», а також витрати, пов'язані із встановленням, обслуговуванням та заміною вузлів комерційного обліку води.
- (76) Згідно з пунктом 40 Порядку № 869 під час зміни тарифів на централізоване водопостачання та/або централізоване водовідведення уповноважений орган проводить аналіз їх структури у частині відповідності (невідповідності) фактичних витрат на надання відповідного обсягу послуг протягом планованого періоду та витрат, які було враховано в установлених тарифах, за результатами якого здійснює перерахування тарифів (у разі відхилення невідповідності зазначених показників).
- (77) Відповідно до підпункту 2 пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 808 «Про встановлення граничного розміру плати за абонентське обслуговування у розрахунку на одного абонента для комунальних послуг, що надаються споживачам за індивідуальними договорами про надання комунальних послуг або за індивідуальними договорами з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем про надання комунальних послуг» (далі – Постанова № 808) плата за абонентське обслуговування (з урахуванням податку на додану вартість), визначена відповідно до планованих витрат виконавця (витрат, пов'язаних з укладенням договору про надання комунальної послуги, із здійсненням розподілу обсягу спожитих послуг між споживачами, нарахуванням та стягненням плати за спжиті комунальні послуги, обслуговуванням та заміною вузлів комерційного обліку води і теплової енергії (у разі їх наявності у будівлі споживача), а також за виконання інших функцій, пов'язаних з обслуговуванням виконавцем абонентів за індивідуальними договорами (крім обслуговування та поточного ремонту внутрішньобудинкових систем тепlopостачання, водопостачання, водовідведення та постачання гарячої води), не повинна перевищувати граничного розміру плати за абонентське обслуговування, визначеного відповідно до цієї постанови.
- (78) З огляду на зазначені положення чинного законодавства, суб'єкти природних монополій, які надають послуги з централізованого водопостачання та централізованого

водовідведення, при розрахунку тарифів за ці послуги, повинні дотримуватись Порядку № 869, з урахуванням Постанови № 808.

6. ОБСТАВИНИ, ЯКІ МІСТЯТЬ ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

- (79) Відділенням здійснюються заходи державного контролю за дотриманням суб'єктами господарювання та органами місцевого самоврядування законодавства про захист економічної конкуренції на регіональному ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах Одеської області.
- (80) В межах здійснення зазначених заходів на вимоги Відділення про надання інформації від 17.01.2025 № 65-02/177є та від 03.10.2025 № 65-02/4905є листами від 11.02.2025 № 436/10 (вх № 65-01/408 від 13.02.2025) та від 14.10.2025 № 3217/10 (вх № 65-01/2866 від 16.10.2025) КП «Чорноморськводоканал» надало інформацію, відповідно до якої з 01.01.2024 у відповідності до наказу від 26.12.2023 № 146/ОД «Про введення в дію плати за абонентське обслуговування» КП «Чорноморськводоканал» для споживачів послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які надаються за індивідуальними договорами, введена в дію плата за абонентське обслуговування, у розрахунку на одного абонента, у наступних розмірах:

Абонентам багатопверхових будинків та приватного сектору за індивідуальним договором, без врахування витрат на обслуговування та заміну вузла (вузлів) комерційного обліку:

- на послугу з централізованого водопостачання – 17,88 грн з ПДВ в місяць;
- на послугу з централізованого водовідведення – 17.88 грн з ПДВ в місяць.

Абонентам багатопверхових будинків за індивідуальним договором (з врахуванням витрат на обслуговування та заміну вузла (вузлів) комерційного обліку води):

- на послугу з централізованого водопостачання – 36,30 грн з ПДВ в місяць.

Абонентам - суб'єктам господарської діяльності за індивідуальним договором, без врахування витрат на обслуговування та заміну вузла (вузлів) комерційного обліку:

- на послугу з централізованого водопостачання – 39.00 грн з ПДВ в місяць;
- на послугу з централізованого водовідведення – 39.00 грн з ПДВ в місяць.

Пунктом 2 наказу КП «Чорноморськводоканал» від 26.12.2023 № 146/ОД «Про введення в дію плати за абонентське обслуговування» затверджено розрахунки плати за абонентське обслуговування для послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у розрахунку на 1 абонента в місяць (додатки 1-3 до наказу).

Зазначений наказ КП «Чорноморськводоканал» є діючим.

- (81) Таким чином, споживачам, які отримують послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за індивідуальними договорами, нараховується плата за абонентське обслуговування.
- (82) У відповідності до розрахунків плати за абонентське обслуговування для послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які є додатками 1-3 до наказу КП «Чорноморськводоканал» від 26.12.2023 № 146/ОД «Про введення в дію плати за абонентське обслуговування», до складу плати за абонентське обслуговування, яка нараховується споживачам, які отримують послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за індивідуальними договорами, входять витрати на збут.
- (83) КП «Чорноморськводоканал» надало Відділенню копію рішення виконавчого комітету Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області від 30.05.2024 № 189 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого водопостачання та

централізованого водовідведення комунальному підприємству «Чорноморськводоканал» Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області» (далі – Рішення № 189), яке є діючим в частині встановлення тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для споживачів (населення), з додатками до нього (структура тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення) та розрахунками цих тарифів (калькуляції з розбивкою за елементами витрат).

- (84) Проаналізувавши структуру тарифів на послуги КП «Чорноморськводоканал» з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, розрахунки тарифів на ці послуги (калькуляції з розбивкою за елементами витрат), Відділенням встановлено, що до складу тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення враховані витрати на збут.
- (85) Таким чином, споживачам, які отримують послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за індивідуальними договорами, витрати на збут КП «Чорноморськводоканал» нараховувались та відповідно стягувались як у складі плати за абонентське обслуговування, так і у складі тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (86) Тобто, КП «Чорноморськводоканал» в порушення положень Порядку № 869 та Постанови № 808 нараховувало та стягувало зі споживачів витрати на збут, як у складі планових витрат тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також у складі плати за абонентське обслуговування.
- (87) Факт неправомірного включення КП «Чорноморськводоканал» витрат на збут, які покриваються за рахунок плати за абонентське обслуговування, до складу тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення підтверджується розрахунками тарифів для споживачів, здійсненими даним комунальним підприємством, що призвело до необґрунтованого завищення кінцевої вартості цих послуг для споживачів:
- **послуга з централізованого водопостачання:** до повної собівартості неправомірно включено **витрати на збут** у сумі «Інформація, доступ до якої обмежено» **грн/рік**, що відповідає «Інформація, доступ до якої обмежено» **грн/куб. м.** Включення цієї складової призвело до того, що кінцевий тариф для споживачів (з ПДВ) склав **29,46 грн/куб. м.;**
 - **послуга з централізованого водовідведення:** до повної собівартості неправомірно включені **витрати на збут** у розмірі «Інформація, доступ до якої обмежено» **грн/рік**, що відповідає «Інформація, доступ до якої обмежено» **грн/куб. м.** Включення цієї складової призвело до того, що кінцевий тариф для споживачів (з ПДВ) склав **35,52 грн/куб. м.**
- (88) Такі дії КП «Чорноморськводоканал» щодо неправомірного включення витрат на збут до складу тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, встановлених Рішенням № 189, безпосередньо призвели до нарахування та відповідно стягнення зі споживачів плати за спожиті послуги за завищеними тарифами, розрахованими з порушенням положень чинного законодавства.
- (89) У відповідності до інформації, наданої КП «Чорноморськводоканал» листом від 14.10.2025 № 3217/10 (вх № 65-01/2866 від 16.10.2025) кількість споживачів послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які отримують їх за індивідуальними договорами у 2025 році склала «Інформація, доступ до якої обмежено» споживачів (населення, яке проживає у багатоповерхівках, гуртожитках, у приватному секторі), що становить 96,3% від загальної кількості споживачів послуг КП «Чорноморськводоканал».
- (90) Таким чином, споживачі, які отримують послуги КП «Чорноморськводоканал» з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за індивідуальними договорами та, відповідно до вимог чинного законодавства сплачують плату за абонентське обслуговування, змушені отримувати зазначені послуги за завищеними тарифами.

- (91) В той же час, виконавці послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, які є суб'єктами природних монополій, в тому числі КП «Чорноморськводоканал», при розрахунку тарифів за ці послуги, повинні дотримуватись положень чинного законодавства.
- (92) У КП «Чорноморськводоканал» відсутні об'єктивні підстави, які призвели до здійснення розрахунків тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, встановлених Рішенням № 189, у необґрунтовано завищеному розмірі.
- (93) Натомість, така поведінка КП «Чорноморськводоканал» по відношенню до споживачів стала можливою лише внаслідок відсутності вибору інших виконавців послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення на території міста Чорноморська Одеського району Одеської області.
- (94) Зазначені дії КП «Чорноморськводоканал» можуть свідчити про спрямованість на задоволення інтересів лише однієї сторони – даного комунального підприємства за рахунок інтересів другої – споживачів.
- (95) Разом з тим, враховуючи, що Рішення № 189 є діючим в частині встановлення тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для споживачів (населення), цим споживачам КП «Чорноморськводоканал» продовжує нараховувати та стягувати плату за послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за завищеними тарифами, які розраховані з порушенням положень діючих нормативно-правових актів.
- (96) Отже, дії КП «Чорноморськводоканал» щодо нарахування та стягнення зі споживачів плати за послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за завищеними тарифами, встановленими Рішенням № 189, які розраховані з порушенням вимог чинного законодавства, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

7. НЕМОЖЛИВІСТЬ ВЧИНЕННЯ КП «ЧОРНОМОРСЬКВОДОКАНАЛ» ТАКИХ ДІЙ ЗА УМОВ ІСНУВАННЯ ЗНАЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ

- (97) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.
- (98) Разом з тим, завдяки ринковій владі та відсутності альтернативи у виборі споживачами іншого надавача послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, КП «Чорноморськводоканал» має можливість нав'язувати цим споживачам власні умови надання зазначених послуг, в тому числі, щодо нарахування та стягнення плати за спожиті послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за завищеними тарифами, розрахованими з порушенням вимог чинного законодавства, що призвело до ущемлення інтересів споживачів у вигляді збільшення їх фінансових витрат на оплату цих послуг.
- (99) Така поведінка притаманна саме монопольному утворенню, оскільки у взаємовідносинах із суб'єктом господарювання, що має монопольну владу споживачі змушені погоджуватись на всі умови для можливості отримувати відповідні послуги (в тому числі сплачувати за спожиті послуги за завищеними тарифами, розрахованими не у відповідності до положень чинного законодавства) та фактично позбавлені захисту своїх прав та законних інтересів.

8. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

- (100) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (101) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (102) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем за умовами пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

9. ВИСНОВКИ

- (103) Враховуючи те, що становище КП «Чорноморськводоканал» протягом 2024-2025 років на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в межах міста Чорноморська Одеського району Одеської області, де розташовані діючі водопровідно-каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Чорноморськводоканал», має ознаки монопольного (домінуючого), дії КП «Чорноморськводоканал», які полягають у нарахуванні та стягненні зі споживачів плати за послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення за завищеними тарифами, встановленими Рішенням № 189, які розраховані з порушенням вимог чинного законодавства, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Ураховуючи вищевикладене, керуючись статтями 7, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», частиною першою статті 36, частиною першою статті 37 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 за № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (із змінами і доповненнями), пунктом 2 розділу II, пунктом 9 розділу VI та пунктом 1 розділу VII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА

1. Розпочати розгляд справи у зв'язку з наявністю в діях комунального підприємства «Чорноморськводоканал» Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області (місцезнаходження: *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, ідентифікаційний код юридичної особи - *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого

водопостачання та централізованого водовідведення, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

2. Доручити збирання та аналіз доказів у справі третьому відділу досліджень і розслідувань Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України.

Голова Колегії

Валерія СОЗОНТОВА